

ISV en gemeenten

Het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) maakt nu mogelijk wat gemeenten al zo lang wensen. Het weghalen van de schotten tussen de verschillende geldstromen leidt tot het bereiken van méér doelen, dan welke via afzonderlijke (beperkte) financiële injecties tot stand zouden komen. Daarmee is vanuit het rijk (politiek) veel vertrouwen geschonken aan de decentrale uitwerking en uitvoering door de dertig rechtstreekse en niet-rechtstreekse gemeenten, ondersteund door provincies. Daarbij hebben ten aanzien van de financiën de rechtstreekse gemeenten direct contact met VROM, en de niet-rechtstreekse via de provincie. De afgelopen jaren is het besef gegroeid dat centrale regelgeving en een verbrokkelde aanpak in de lokale, en altijd weerbarstige, situatie niet werkt, en nog belangrijker niet leidt tot het realiseren van gewenste maatschappelijke effecten.

Sjoerd Andela

Wie zijn de partners en wat verwachten ze van de gemeente?

De lang gekoesterde wens vraagt wel wat van de gemeente. Rijk, provincie, buurgemeenten, bedrijfsleven en burgers vragen dat de gemeente integraal werkt. De gemeentelijke medewerker zal vooral over de eigen schutting meekijken naar behoeften en doelen van collegae binnen en buiten de eigen organisatie en zelfs gemeente. Maar ook van de politiek wordt wat gevraagd. De lokale politiek werd vooral beheerst door thema's; ze zal zich meer richten op (integrale) programma's en doelgebieden. Binnen dergelijke programma's is het aantal (politieke) vrijheidsgraden beperkt.

Of alles nu duidelijk is? Neen, verre van. Maar er is wel de ambitie en vooral ook de bereidheid om aan het eind van de eerste ISV-periode te laten zien dat het werkt. Veel gemeenten worstelen met de organisatie (nieuwe prioriteiten, taken, verantwoordelijkheden en vertaling naar de uitvoering) en de politieke aansturing. Geheel nieuw is dat er een breder verantwoordelijkheidsgevoel ontstaat voor het integraal halen van de gestelde doelen. De kritische succesfactor daarbij is de communicatie en het zichtbaar maken van gezamenlijke doelen. Hiermee is gestart door het opstellen van het Ontwikkelingsprogramma (OP).

Indien het OP niet wordt doorgezet nadat elke beleidssector weet wat van hem/haar wordt verwacht, komt er weinig van terecht. Het OP wordt immers meestal opgezet door een kleine groep voortrekkers en de verinnerlijking moet dan nog in de verschillende doelgebieden plaatsvinden.

Het OP zal méér moeten zijn dan één van de vele beleidsstukken die 'weer overwaaien'.

Wat verlangen de ISV partners van Bodem?

De partners bezien het beleidsterrein Bodem als een element bij de uitvoering van het integrale OP, maar de financiering van de NMP-doelstellingen - de potentiële ernstige bodemverontreiniging in kaart brengen vóór 2005, de ernstige urgente verontreinigingen vóór 2022 aanpakken, en de ernstige verontreinigingen beveiligen - blijven vreemde eenden in de bijt. Op het moment dat de partners het belang inzien, ontstaat begrip en zelfs enthousiasme. Dan pas wordt duidelijk dat het systematisch catalogiseren en het letterlijk op de kaart zetten van alle plekken waar bodemproblemen zijn, leidt tot een hoge transparantie. Al in een vroegtijdig stadium van planvoorbereiding bij interne en externe verkenningen kunnen daarmee belemmeringen en onzekerheden signaleerd worden. Dit is vooral het geval bij geografische weergave van de gebiedsdekkende inventarisatie van actuele en potentiële bodemverontreiniging. Daarmee wordt duidelijk wáár de onderzoeken zijn gedaan en met welk resultaat. De grootste winst van de afgelopen jaren is zonder twijfel de bodemkwaliteitskaart waarop de achtergrondgehalten staan weer-

gegeven. Onder achtergrondgehalten wordt hier verstaan: de statistische verontreinigingsniveaus van een gebied, met uitsluiting van de gehalten van lokale verontreinigingen. Samen met de kaart van betrouwbare potentiële en actuele bodemverontreinigingen wordt hiermee een beeld van de kwaliteit van boven- en ondergrond gekregen waarmee goede risico-inschattingen mogelijk worden.

Plaatsing van de gegevens op het Internet maakt informatie algemeen toegankelijk: bewoners, ontwikkelaars, bouwers en makelaars zullen meer en meer zelf hun weg gaan zoeken. De diverse groeperingen denken en praten mee over de consequenties van de lokale achtergrondgehalten in relatie tot de woonkwaliteit en de duurzaamheid van de dagelijkse leefomgeving. Wat is schoon genoeg? Voldoen de achtergrondgehalten als kwaliteitsniveau in de wijk, of moet de wijk schoner dan de achtergrondgehalten worden? Met welke andere kwaliteitseisen van de woonomgeving moet rekening gehouden worden? Heeft het gebied misschien een natuurfunctie? Moet rekening worden gehouden met eisen vanuit het Integraal Waterbeheer (neerslagbuffer in het grondwaterpakket, enzovoort)?

Het bieden van zoveel doorzicht bij de besluitvorming faciliteert het proces voor gebiedsgericht beleid in hoge mate.

Is de beleidsvernieuwing (BEVER) praktisch klaar?

Het rijk geeft gemeenten en provincies met het ISV veel vrijheid. Het rijk blijft echter verantwoordelijk voor handhaving van de kwaliteit, en voor de bereikte effecten in relatie tot de beschikbaar gestelde geldstromen. Dit wordt voor een belangrijk deel op hoofdlijnen geregeld door procesparameters te volgen en daarop te sturen.

Toch tekent zich een nieuw spanningsveld af. BEVER ging uit van een gedeelde verantwoordelijkheid van rijk, provincies en gemeenten voor het bereiken van gezamenlijke beleidsdoelen, maar VROM lijkt die lijn weer te verlaten door te weinig ruimte te bieden voor (verantwoord) gebiedsgericht beleid.

Het ware beter zich weer te concentreren op de te bereiken effecten: wat schoon is moet schoon blijven; wat vies is moet schoon genoeg worden.

Geef de gemeente en provincie voldoende armslag, om met inbegrip van bovengenoemde kwaliteitswaarborgen, nu waar te maken dat ze haar verantwoordelijkheid kan dragen.

Over de auteur

Ir. S.Y.M. Andela is hoofd bureau Bodem bij de gemeente Haarlem.